

Klavže – slovenske piramide

Klavže so eden najpomembnejših slovenskih tehniških spomenikov. So visoke rečne pregrade, zgrajene na reki Idrijci in potokih Belci, Zali in Klavžarici. Zgradili so jih za zbiranje vode in občasno plavljenje lesa do **rudnika živega srebra** v Idriji.

Gozdna pobočja v okolici so strma. Včasih cest ni bilo. Potoki in reka v poletnih mesecih nimajo zadosti vode. Idrijski rudnik je potreboval ogromne količine lesa. Za plavljenje lesa so pričeli graditi klavže/ pregrade-zapornice (najprej lesene, pozneje zidane). Sprva so les, ki so ga uporabljali v rudniku zlagali v strugo in čakali na dež, da je voda s skladovnic dvigala les in ga kos za kosom nosila v Idrijo do »grabelj«, to so bile posebne pregrade iz kolov dolge 412 m, kjer se je les ustavljal.

Prve klavže iz lesa so visoke vode iz hudourniških potokov v poletnih mesecih po močnih nalivih pogosto podirale, zato so jih zamenjali z zidanimi. Prve zidane klavže je načrtoval domačin Jožef Mrak. Zgradili so jih v soteski Idrijce. Danes jim pravimo *Idrijske klavže*. Imajo **41,4 m široke zidove, ki so bili pri temelju debeli 18 m, pri vrhu pa 10,8 m**. Skozi jezo je bilo napeljano dvoje kanalov, širokih 3,8 m in visokih 5,6 m. Zapirala so jih mogočna vrata, za katerimi se je **v 785 m dolgem jezu** zbralo tudi do 210.000 m³ vode. Ko so odprli vrata, je voda izza jezu skozi kanala **odtekla v 15 do 20 minutah** in s seboj odnesla les do 20 km oddaljene Idrije. Z enkratnim izpustom so lahko splavili do 13.000 m³ lesa.

Posebej zanimivo je delovanje klavž. Za odpiranje velikih lesenih vrat v odvodnem kanalu so uporabljali zapleten mehanizem vzvodov. Zapiranje vrat pa so opravili z volovsko vprego.

Klavže na Idrijci

Bina Cortese, maj 2020

Grablje v strugi Idrijce.

